

Sygn. akt I ACa 441/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący : SSA Jolanta Grzegorzczak

Sędziowie: SA Anna Cesarz

SA Krystyna Golinowska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Olejniczak

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B., (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B., Przedsiębiorstwa Produkcijno-Handlowo-Uslugowego (...) Spółki jawnej, (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) i wspólnika z siedzibą w B. oraz J. W., R. W., W. Ł., K. Ł.**

przeciwko **Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. i Bankowi (...) z siedzibą w W.**

o pozbawienie tytułów wykonawczych wykonalności

na skutek apelacji powódki R. W.

od wyroku częściowego Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 17 listopada 2015 r. sygn. akt I C 1641/12

1. oddala apelację;

2. zasądza od R. W. na rzecz Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. i Banku (...) z siedzibą w W. kwoty po 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych na rzecz każdego z pozwanych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 441/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem częściowym z dnia 17 listopada 2015 r. Sąd Okręgowy w Kaliszu, po rozpoznaniu powództwa o pozbawienie tytułów wykonawczych wykonalności, umorzył postępowanie z powództwa Przedsiębiorstwa Produkcijno – Handlowo – Usługowego (...) Spółki jawnej, (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) i wspólnik z siedzibą w B. (pkt I), oddalił powództwo J. W., R. W., W. Ł. i K. Ł. (pkt II), obciążył powodów kosztami zastępstwa procesowego pozwanych (pkt III) oraz nie obciążył powodów nieuiszczonymi kosztami sądowymi (pkt IV).

Sąd pierwszej instancji poczynił następujące ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne.

W dniu 25 lutego 2008 r. pomiędzy (...) SA z siedzibą w W. a Przedsiębiorstwem (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. zawarta została umowa kredytu obrotowego w rachunku bieżącym do kwoty 4400000 zł, później kilkakrotnie aneksowana.

Tego samego dnia wspomniane strony zawarły umowę kredytu obrotowego odnawialnego w kwocie 5250000 zł, również zmieniona późniejszymi aneksami. Na mocy jednego z nich do długu przystąpiła (...) sp. z o.o. z siedzibą w B.. Na wniosek Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. złożonego w dniu 27 lutego 2008 r. Bank (...) udzielił kredytobiorcy poręczenia do kwoty 2500000 zł w spłacie powyższego kredytu odnawialnego.

Na wniosek kredytobiorcy (...) SA rozpoczął procedurę restrukturyzacji zadłużenia. W celu uzyskania restrukturyzacji kredytobiorca zaproponował wielu zabezpieczeń. Między innymi PPHU (...) spółka jawna R. W., P. W. z siedzibą w B. uchwałą zgromadzenia wspólników z dnia 31 grudnia 2009 r. wyrazili zgodę na ustanowienie hipoteki kaucyjnej do kwoty 470000 zł na nieruchomości będącej własnością spółki, położonej w K. na rzecz (...) SA z tytułu udzielonych kredytów.

W związku z niedotrzymaniem przez kredytobiorcę umownych warunków spłaty zadłużenia z tytułu zaciągniętych kredytów, pismami z dnia 13 lipca 2010 r. (...) SA wypowiedział obie umowy kredytowe zawarte w dniu 25 lutego 2008 r. Na należności wynikające z wymienionych umów kredytowych (...) SA wystawił przeciwko powodowi Przedsiębiorstwu (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o., PPHU (...) Spółce jawnej R. W., P. W., J. W., R. W., W. Ł. i K. Ł. następujące bankowe tytuły egzekucyjne, które zaopatrzone zostały w klauzule wykonalności postanowieniami Sądu Rejonowego w Kaliszu:

1. bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 21 września 2010 r., w sprawie I Co 5436/10,
2. bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 22 września 2010 r., w sprawie I Co 5435/10,
3. bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 23 września 2010 r., w sprawie I Co 5433/10,
4. bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 29 września 2010 r., w sprawie I Co 5432/10,
5. bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 21 września 2010 r., w sprawie I Co 5437/10,
6. bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 22 września 2010 r., w sprawie I Co 5434/10,
7. bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 29 września 2010 r., w sprawie I Co 5431/10.

Bank (...), realizując ustanowione zabezpieczenie w

postaci poręczenia umowy kredytu obrotowego odnawialnego nabył uprawnienie do bezpośredniego dochodzenia od dłużników wierzytelności. Realizując to prawo, wobec wymagalnego zadłużenia, (...) wystawił w dniu 26 kwietnia 2012 r. bankowy tytuł egzekucyjny o nr (...) na kwotę

2306081, 73 zł, któremu Sąd Rejonowy w Kaliszu postanowieniem z dnia 5 kwietnia 2012 r., sygn. akt I Co 1423/12 nadał klauzulę wykonalności.

Na podstawie powyższych tytułów wykonawczych wierzyciele wszczęli postępowania egzekucyjne.

W dniu 22 października 2012 r. powodowie powołując się na wadę oświadczenia woli pod postacią błędu wywołanego podstępem złożyli pozwanym bankom oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych wszystkich oświadczeń

złożonych w trybie art. 97 Prawa bankowego w związku ze wskazanymi wyżej umowami kredytowymi zawartymi w dniu 25 lutego

2008 r.

Powód J. W. od 2006 r. leczył się neurologicznie z powodu bólów głowy i kręgosłupa. Przedstawiona dokumentacja medyczna, jak i badanie podmiotowe powoda przeprowadzone przez biegłego sądowego nie dają podstaw do przyjęcia, że J. W. w okresie podpisywania umów kredytowych oraz sporządzania aneksów do nich znajdował się w stanie uniemożliwiającym świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli oraz zrozumienie znaczenia dokonanych czynności.

Powódka R. W. od 2001 r. leczyła się neurologicznie z powodu uporczywych bólów głowy, objawów nerwicowych, lękowych i depresji oraz bólu kręgosłupa szyjnego. Od lutego 2008 r. do grudnia 2010 r. powódce regularnie przepisywano leki przeciwdepresyjne. W trakcie terapii obserwowano u niej zaburzenia uwagi i pamięci oraz objawy lękowe. Rozpoznano u niej objawy adaptacyjne, co jest równoznaczne z obniżeniem nastroju spowodowanym konkretnymi problemami życiowymi, a nie z chorobą psychiczną. Dawki leków przeciwdepresyjnych ordynowane powódce były niskie i nie dawały skutków ubocznych. Powódka nie informowała o samodzielnej modyfikacji dawek leków. Zespół serotoninowy oznacza nadmiar serotoniny w zakończeniach nerwowych i powoduje podwyższoną temperaturę i pobudzenie, natomiast nie wywołuje zaburzeń świadomości i nie zaburza oglądu sytuacji i zdolności rozumienia. R. W. nie była hospitalizowana psychiatrycznie. Przedstawiona dokumentacja medyczna, jak i badanie podmiotowe powódki przeprowadzone przez biegłego sądowego nie dają podstaw do przyjęcia, że powódka w okresie podpisywania umów kredytowych oraz ich aneksowania znajdowała się w stanie uniemożliwiającym świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli oraz zrozumienie znaczenia dokonanych czynności.

J. W. jako członek zarządu Przedsiębiorstwa (...) zajmował się sprawami finansowymi spółki, w tym zajmował się w imieniu spółki czynnościami związanymi z zaciągnięciem przedmiotowych kredytów. Drugi członek zarządu, W. Ł. zajmował się zakupami materiałowymi. Obaj powodowie byli również członkami zarządu spółki (...). Powódka była zatrudniona w spółce Przedsiębiorstwo (...) jako specjalista, a następnie dyrektor ds. marketingu i zarządzania, często korzystała ze zwolnień lekarskich. Równocześnie ze szwagrem P. W. powołała spółkę (...), w której zajmowała się bieżącymi sprawami spółki, a udziały w niej zbyła w 2013 r. W dniu 25 września 2015 r. spółka ta została wykreślona z rejestru przedsiębiorców.

Dokonując oceny dowodów Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne i przydatne dla rozstrzygnięcia opinie biegłych sądowych psychologa i psychiatry, które uznał za logiczne i poprawnie uzasadnione. Podniósł, że dowodów tych nie mogą podważyć zeznania powódki, że samodzielnie zwiększała przyjmowane dawki leków przeciwdepresyjnych, a ich zażywanie łączyła z alkoholem. Uznał, że ujawnienie tych okoliczności dopiero po przeprowadzeniu badania podmiotowego i po zapoznaniu się z treścią opinii świadczy o ich powołaniu jedynie w celu zakwestionowania niekorzystnych dla powódki wniosków opinii. Sąd meriti odmówił wiary zeznaniom powodów J. W. i R. W., z których wynikało, że nie pamiętają oni praktycznie żadnej czynności związanej z zaciągnięciem zobowiązań wobec banków i ich późniejszą realizacją. Przeciwno ich prawdziwości przemawia bowiem aktywność powodów, zwłaszcza J. W., w zakresie czynności związanych z obsługą tych zobowiązań, w tym ich restrukturyzacją.

Na podstawie art. 217 § 3 k.p.c. Sąd I instancji oddalił pozostałe wnioski dowodowe strony powodowej jako powołane dla zwłoki, bądź zbędne dla rozstrzygnięcia.

Następnie Sąd Okręgowy zauważył, że powodowie podnieśli w pozwie, iż nie byli zorientowani w sytuacji finansowej kredytobiorcy i jego zdolności kredytowej, która - jak się później okazało - została nieprawidłowo oceniona przez pracowników (...) SA, co spowodowało ich błędne przeświadczenie o sytuacji ekonomicznej spółki. Na takich twierdzeniach faktycznych sformułowali zarzut podstępu wywołanego przez pozwaną (...) SA i na jego podstawie domagali się pozbawienia tytułów wykonawczych wykonalności.

W toku postępowania powód J. W. rozszerzył podstawę powództwa domagając się stwierdzenia nieważności bankowych tytułów egzekucyjnych z powodu niezgodności kwot należności objętych tymi tytułami z rzeczywistym stanem zobowiązań wobec pozwanych. Sąd I instancji stwierdził, że z uwagi na ustanowioną w art. 843 § 3 k.p.c. prekluzję zarzutów nie podlegał on rozpoznaniu.

Zarzut złożenia oświadczenia woli pod wpływem błędu i podstępny wywołany przez pozwanych, w ocenie Sądu meriti, okazał się bezzasadny. Nie zachodziły bowiem przesłanki z art. 84 § 1 k.c. Zauważył, że niespełnienie się oczekiwań osoby dokonującej czynności prawnej co do określonego rozwoju zdarzeń nie daje podstaw do uznania oświadczenia woli za wynik prawnie doniosłego błędu. W realiach rozpoznawanej sprawy nie sposób przyjąć, że kredytobiorca i poręczyciele działali pod wpływem błędu ani tym bardziej, iż rzekomy błąd został podstępnie wywołany przez któregokolwiek z pozwanych. Kredytobiorca miał bowiem największą świadomość co do swojej sytuacji finansowej, a poręczycielami umów kredytowych były także osoby fizyczne wchodzące w skład organów kredytobiorcy względnie ich małżonkowie. Podkreślił również, że niedołożenia należytej staranności wyklucza możliwość powołania się na błąd, skoro stanowi on rezultat własnego nieprawidłowego zachowania. Poprzestanie na pozbawionym jakichkolwiek konkretnych podstaw przypuszczeniu dotyczącym stanu majątkowego nie może być uznane za błąd istotny, lecz za lekkomyślność, która nie stanowi podstawy do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli. Powołując się na liczne wypowiedzi judykatury Sąd Okręgowy wskazał, że poręczyciel nie może skutecznie powoływać się na błąd co do wypłacalności dłużnika, za którego poręczył, gdyż jego odpowiedzialność ma charakter zobiektywizowany i jest oparta na zasadzie ryzyka. Istotą poręczenia jest mianowicie zagwarantowanie przez poręczyciela wobec kredytodawcy, własnym majątkiem wypłacalności kredytobiorcy. Sąd meriti zaakcentował również, że w piśmie z dnia 5 października 2012 r. sam kredytobiorca wskazał, że przyczyną niespłacenia przedmiotowych umów kredytowych było załamanie rynku w branży hutniczej. Oznacza to, że zarówno kredytobiorca jak i poręczyciele działali pod wpływem błędu przewidywania i prognozowania. W takiej sytuacji można mówić o podjęciu przez nich ryzyka, czy pochoptnej decyzji, ale nie o błędzie w rozumieniu art. 84 § 1 k.c.

Zdaniem Sądu I instancji, zamierzonego skutku nie może także odnieść podniesiony przez powódów zarzut wywołania przez (...) SA podstępny, w szczególności przy zawieraniu ostatnich aneksów do umów kredytowych w 2010 r., kiedy to pozwany miał dostateczną wiedzę o utracie zdolności kredytowej przez kredytobiorcę. Po pierwsze, przedstawione przez pozwanych raporty dotyczące stanu (...) spółki (...) nie uzasadniają takiego twierdzenia. Po drugie, przepis art. 70 Prawa bankowego, który nakazuje bankowi weryfikowanie zdolności kredytowej, kreduje obowiązek o charakterze publicznoprawnym. Norma ta nie zawiera natomiast żadnego odniesienia do sfery prawa prywatnego. W konsekwencji udzielenie przez bank kredytu osobie niemającej zdolności kredytowej nie ma wpływu na ważność tej umowy i nie zwalnia kredytobiorcy z obowiązku spłaty zaciągniętego kredytu. Ponadto, żaden z zawartych aneksów nie zwiększał zobowiązania kredytowego spółki. Zgodnie z ich postanowieniami, wydłużany był okres kredytowania, z jednoczesnym stopniowym obniżaniem wysokości dopuszczalnego zadłużenia. Wzrastające ryzyko ewentualnej niewypłacalności dłużnika obliowało bank, w świetle art. 70 prawa bankowego, do poszerzania zakresu zabezpieczeń.

Dostrzegł również, że członkowie zarządu spółki (...), będący również jej współnikami podjęli szereg czynności bankowych związanych nie tylko z zawarciem, ale też wielokrotnym aneksowaniem umów kredytowych, nie wykazując w tym zakresie nieporadności.

Odnosząc się do żądania powodów J. W. i R. W. w przedmiocie stwierdzenia nieważności dokonanych przez nich czynności w relacjach z bankami kredytującymi, a w szczególności z udzieleniem przez nich poręczeń, z powołaniem się na brak świadomości i swobody przy podejmowaniu tych czynności, Sąd Okręgowy podkreślił, że jest to żądanie odrębne rodzajowo i rodzące inne skutki prawne - w przypadku jego uwzględnienia - niż powództwo z art. 840 § 1 k.p.c. Żądanie ustalenia nieważności złożonych oświadczeń woli ma wyłącznie charakter deklaracyjny (art. 189 k.p.c.). Jak wskazano, dokonując oceny materiału dowodowego, wymienieni powodowie nie zdołali jednak udowodnić, że w okresie podejmowania czynności prawnych związanych z zaciąganiem zobowiązań wynikających z przedmiotowych umów kredytowych pozostawali w stanie wyłączającym świadome podjęcie decyzji i wyrażenie woli, co wyjaśniły jednoznacznie opinie biegłych psychiatry i neurologa.

Następnie Sąd meriti stwierdził, że z uwagi na definitywną utratę bytu prawnego przez PPHU (...) Spółkę jawną, postępowanie w stosunku do tego podmiotu podlegało umorzeniu (art. 355 § 1 k.p.c.). Z uwagi zaś na zawieszenie postępowania w stosunku do powodowych spółek (...) wydany wyrok ma charakter częściowy (art. 317 k.p.c.).

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd I instancji uzasadnił treścią art. 98 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła powódka R. W., zaskarżając go w części, to jest w zakresie punktu II i III sentencji i zarzucając mu naruszenie art. 227 i 233 § 1 k.p.c. polegające na:

- nieprzeprowadzeniu dowodu z nowej opinii biegłych psychiatry i neurologa,
- oparciu się na dotychczasowej opinii biegłych psychiatry i neurologa,
- odmowę przeprowadzenia dowodu z przesłuchania świadków w osobach pracowników pozwanych uczestniczących w zawieraniu umów kredytowych i aneksów do nich

wskutek czego błędnie ustalono, że J. W. i R. W. nie znajdowali się w stanie wyłączającym swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

W uzasadnieniu apelacji powódka zarzuciła wadliwość wniosków opinii sporządzonej przez biegłych sądowych, z uwagi na oparcie jej wyłącznie na informacjach zawartych w dokumentacji medycznej. Podniosła, że tak wyrażona opinia nie odzwierciedla jej faktycznego stanu zdrowia w sferze psychiki, poza tym nie ma takich przyrządów, które byłyby w stanie zbadać stan psychiki człowieka wstecz. Tymczasem zmienność samopoczucia w tamtym czasie przejawiała się u apelującej huśtawką stanów emocjonalnych. Dalej skarżąca stwierdziła, że sporządzona przez biegłych opinia została przez nią skutecznie zakwestionowana jako niezgodna z zasadami wiedzy powszechnej, zwłaszcza z uwagi na sprzeczność wyrażonych wniosków co do efektów ubocznych przyjmowania poszczególnych leków, w sytuacji gdy w ich ulotkach standardowo wskazuje się na takie efekty uboczne jak zaburzenia koncentracji, zaburzenia świadomości, stany majaczeniowe i depresyjne. W konsekwencji nieprawidłowa była odmowa uwzględnienia zgłoszonego przed Sądem I instancji wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii innych biegłych. Wadliwe było również oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie w charakterze świadków pracowników pozwanych biorących udział w dokonywaniu przedmiotowych czynności prawnych, którzy mogliby się także wypowiedzieć na temat stanu fizycznego i psychicznego, w jakim znajdowała się R. W. i J. W. w chwili ich dokonywania.

W konkluzji skarżąca wniosła o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, ewentualnie o jego zmianę przez uwzględnienie powództwa w całości. Nadto wniosła o zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje.

Pozwani wnieśli o oddalenie apelacji oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu, na podstawie art. 385 k.p.c.

Na wstępie wskazać należy, że powód J. W. złożył wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku częściowego, natomiast w ustawowym terminie nie złożył środka odwoławczego od tego orzeczenia, wobec czego wskazany wyrok uprawomocnił się w stosunku do niego. Apelację złożyła wyłącznie R. W., działając we własnym imieniu. W tych warunkach zbędne jest ustosunkowywanie się do podniesionych w jej treści zarzutów dotyczących nieprawidłowości w ocenie materiału sprawy w odniesieniu do J. W..

Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia ustalenia Sądu pierwszej instancji oraz dokonaną ocenę prawną. Odnosząc się do zarzutów apelacji, w pierwszym rzędzie wskazać należy, że trafnie

przyjął Sąd meriti, iż w postępowaniu wszczętym konkretnym powództwem opozycyjnym przepis art. 843 § 3 k.p.c. jest źródłem prekluzji zarzutów, w oparciu o które powód konstruuje określoną podstawę faktyczną swego żądania. W świetle powyższej normy prawnej obowiązkiem powoda jest przytoczenie w pozwie wszelkich zarzutów, które mógł zgłosić już w czasie wytaczania tego konkretnego powództwa, a uchybienie temu obowiązkowi pozbawia powoda uprawnienia do korzystania w dalszym postępowaniu z zarzutów, których nie przytoczył w pozwie, pomimo istnienia takiej możliwości. (...) prekluzji dowodowej polega na nałożeniu na strony określonego postępowania ciężaru przedstawienia sądowi wszystkich znanych mu faktów, dowodów i zarzutów w określonym terminie, pod rygorem utraty możliwości późniejszego ich przytaczania lub powoływania (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2004 r., sygn. akt III CZP 115/03). W rozpoznawanej sprawie powodowie sformułowali w pozwie jedynie zarzuty dotyczące działania pod wpływem błędu i podstępny wywołany przez stronę pozwaną. Skarżąca w istocie nie zakwestionowała prawidłowości oceny Sądu Okręgowego co do niezasadności powództwa w tym zakresie.

Jak wynika z niekwestionowanych w apelacji ustaleń Sądu pierwszej instancji, to kredytobiorca zwrócił się do obu pozwanych banków o dokonanie przedmiotowych czynności bankowych związanych z udzieleniem (...) spółce (...), a następnie restrukturyzacji zaciągniętych zobowiązań. W obu wypadkach niezbędne było dokonanie oceny zdolności kredytowej Przedsiębiorstwa (...), co należało do strony pozwanej. Uszło jednak uwadze skarżącej, że banki dokonywały oceny w tym zakresie na podstawie analizy dokumentów dostarczonych im przez spółkę. W tych warunkach zarzut uwzględnienia wniosków kredytobiorcy wobec pozytywnej oceny przedłożonych przez niego dokumentów i zawarcie wnioskowanych umów nie może być kwalifikowany jako podstęp w rozumieniu art. 86 § 1 k.c. Sąd Okręgowy w pogłębionych rozważaniach prawnych odniósł się do kwestii ewentualnej wady oświadczenia woli powodów w postaci błędu oraz podstępu i słusznie uznał, że działanie obu pozwanych banków nie nosi cech podstępu ani też kredytobiorca i poręczyciele, w tym apelująca nie działali pod wpływem błędu w rozumieniu art. 84 k.c. Sąd Apelacyjny podziela przy tym przywołaną w motywach zaskarżonego rozstrzygnięcia argumentację odnośnie do braku jakichkolwiek konsekwencji w aspekcie prywatnoprawnym umowy kredytowej zawartej przez bank z osobą nieposiadającą zdolności kredytowej (por. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 6 listopada 2014 r., I ACA 452/14). Wystąpienie przez kredytobiorcę o restrukturyzację umów kredytowych spowodowało z kolei ustanowienie dalszych zabezpieczeń, w tym obciążających skarżącą. Pamiętać należy, że jej mężem jest J. W. będący członkiem zarządu kredytobiorcy, zaś ona sama była zatrudniona w spółce (...) w charakterze specjalisty ds. marketingu. W tych warunkach, niezależnie od trafności stanowiska Sądu Okręgowego o niedopuszczalności powoływania się przez poręczyciela na błąd co do wypłacalności dłużnika, nie może budzić wątpliwości, że sytuacja finansowa kredytobiorcy była znana apelującej. Okoliczności związane z czynnościami pozwanych banków, w tym fakt pozytywnej oceny zdolności kredytowej kredytobiorcy był niesporny, zatem zbędne było prowadzenie na tę okoliczność dowodu z zeznań w charakterze świadków pracowników banku.

W pozwie powódka nie powoływała się na zarzut nieważności zawartych przez nią umów z uwagi na ich zawarcie w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dopiero w toku procesu skarżąca powołała się na swój stan zdrowia w dacie dokonywania wspomnianych czynności prawnych (pismo procesowe k. 639 - 640), nie precyzując w sposób jednoznaczny, czy przywołane okoliczności mają uzasadniać wniesione powództwo opozycyjne, czy też rozszerzone żądanie obejmujące ustalenie nieważności dokonanych czynności prawnych. Z przyczyn wcześniej omówionych oparcie powództwa przeciwegzekucyjnego na podstawie zarzutu nieskuteczności umów z uwagi na stan psychiczny powodki (art. 82 k.c.), który mógł zostać powołany już w pozwie uznać należy za sprekludowane.

Zasadnie zatem Sąd I instancji dokonał oceny podniesionego zarzutu wyłącznie w aspekcie przesłanki powództwa o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego (art. 189 k.p.c.), akceptując dopuszczalność jego wytoczenia w aspekcie istnienia przesłanki interesu prawnego. W tym zakresie za chybione uznać należy zasadnicze zarzuty apelacji zmierzające do wykazania naruszenia przepisu art. 217 § 2 w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych o przesłuchanie w charakterze świadków osób biorących ze strony pozwanych udział w zawarciu umów kredytowych oraz aneksów do nich i dowodu z opinii innego zespołu biegłych lekarzy psychiatry i neurologa.

Jak prawidłowo przyjął Sąd meriti, na co zwrócono uwagę we wcześniejszych rozważaniach, żądanie przeprowadzenia dowodu z zeznań pracowników pozwanych banków na okoliczności związane z przygotowaniem umów kredytowych

oraz negocjacji w zakresie ich późniejszego aneksowania nie było uzasadnione, ponieważ nie mogło prowadzić do zmiany oceny czynności potwierdzonych treścią dokumentów. Omawiany wniosek dowodowy dotyczył wyłącznie wykazania powyższych okoliczności. Przesłuchanie wspomnianych świadków na okoliczność stanu fizycznego i psychicznego powódki w dniu podpisywania umów i aneksów nie było objęte wnioskiem dowodowym strony powodowej. Zaznaczyć przy tym należy, że obowiązek wykazywania inicjatywy dowodowej obciąża stronę, powódka była zaś reprezentowana przed Sądem pierwszej instancji przez profesjonalnego pełnomocnika, zatem brak było podstaw do działania Sądu z urzędu w tym zakresie (art. 232 k.p.c.). Twierdzenie o celowości przesłuchania wspomnianych świadków na okoliczność stanu R. W. w dacie dokonywania kwestionowanych czynności bankowych pojawiło się dopiero w uzasadnieniu apelacji. Tego rodzaju rozszerzenie wniosku dowodowego uznać należy za spóźnione (art. 381 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny w pełni aprobuje również wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku stanowisko wskazujące, że okoliczności faktyczne wymagające wiadomości specjalnych zostały już dostatecznie wyjaśnione i nie zachodziła potrzeba dalszego uzupełnienia opinii przez biegłych sądowych lekarzy. Podkreślić również należy, że granice swobodnej oceny dowodów, po myśli art. 233 § 1 k.p.c. wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd rozważa w sposób wszechstronnie materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Opinia biegłego ma na celu ułatwienie sądowi należytej oceny już zebranego w sprawie materiału jeżeli wymaga to wiadomości specjalnych. Podlega, jak inne dowody, ocenie według powołanego wyżej przepisu, lecz odróżniają ją szczególne kryteria dokonania tej oceny. Stanowią je zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej wniosków, a także zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej. Przedmiotem opinii biegłego nie jest przedstawienie faktów, lecz ich ocena na podstawie wiedzy fachowej (wiadomości specjalnych). Nie podlega ona zatem weryfikacji, jak dowód na stwierdzenie faktów, na podstawie kryterium prawdy i fałszu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2015 r., IV CSK 275/14, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2000 r., I CKN 1170/98 oraz uzasadnienie wyroku tego Sądu z dnia 7 lipca 2005 r., II UK 277/04 i wymienione w nim orzecznictwo).

Prawidłowo przyjął Sąd Okręgowy, że w rozpoznawanej sprawie wszystkie wspomniane kryteria zostały spełnione. Biegły lekarz psychiatra M. G. (1) oraz lekarz neurolog A. K. (1) dokonali szczegółowej analizy dokumentacji lekarskiej dotyczącej powódki, planu jej leczenia, rodzaju i dawek ordynowanych leków. Na tej podstawie doszli do jednoznacznego wniosku, że w okresie podejmowania kwestionowanych czynności bankowych nie występowały u niej zaburzenia świadomości, zaś zlecone leki nie mają wpływu na pamięć krótkotrwałą. Jednocześnie oboje biegli jednoznacznie wyjaśnili w ustnych wyjaśnieniach do opinii, że wystąpienie nasilonych efektów ubocznych, zwłaszcza zespołu serotoninowego wymagałoby nie tylko bezwzględnej zmiany leków, ale też leczenia szpitalnego. Skoro powódka nigdy nie była kierowana do leczenia psychiatrycznego w warunkach szpitalnych, należy przyjąć, że tego rodzaju skutki uboczne u niej nie wystąpiły, zaś stosowana farmakoterapia przynosiła założone skutki lecznicze. Przekonujące jest również wyjaśnienie, że w producenci leków podają w ulotkach wszystkie możliwe skutki uboczne, nawet te najrzadsze, występujące u pojedynczych pacjentów (opinia ustna biegłego M. G. – k. 1032 – 1032 odw, opinia ustna biegłej A. K., 00:13:41 – 00:25:44, e – protokół k. 1070). Okoliczność zatem, że określone skutki uboczne zostały wymienione w ulotce leku przyjmowanego przez skarżącą nie dowodzą, że wystąpiły u niej, zwłaszcza że dopiero po zapoznaniu się z pisemną opinią biegłych podniosła ona twierdzenie, że faktycznie przyjmowała leki w wyższych dawkach aniżeli zalecane przez lekarza, a nadto mogła łączyć je z alkoholem. W tych warunkach, trafnie uznał Sąd I instancji, że powyższa wersja pojawiła się dopiero w końcowej fazie postępowania i stanowiła określoną taktykę procesową mającą na celu podważenie wydanej przez biegłych opinii pisemnej i uzasadnienie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii innych biegłych. Podkreślić jednak należy, że powódka nie wyjaśniła powodów, dla których wystąpienia rzekomych skutków ubocznych przyjmowanych leków nie sygnalizowała lekarzowi, o czym świadczy brak jakichkolwiek wzmianek na ten temat w dokumentacji lekarskiej, a przede wszystkim dlatego nie poinformowała o tym biegłych w czasie badania sądowo – lekarskiego. Co więcej, podtrzymując zarzut błędnego oddalenia wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii innych biegłych, skarżąca w uzasadnieniu apelacji przedstawiła argumentację, z której

zdaje się wynikać, że przeprowadzenie takiego dowodu jest niecelowe, bowiem retrospektywne odtworzenie stanu zdrowia psychicznego człowieka przez biegłych nie jest możliwe, zaś sąd powinien oprzeć ustalenia faktyczne w tym zakresie na zeznaniach samej powódki, która najlepiej wiek, jak się czuła w badanym okresie. Argumentacja powyższa nie zasługuje na aprobatę, gdyż stan zdrowia oraz analiza postępowania diagnostycznego i terapeutycznego stanowią niewątpliwie okoliczności, których ocena wymaga wiadomości specjalnych, a w konsekwencji, po myśli art. 278 § 1 k.p.c., mogą zostać ustalone wyłącznie przy pomocy dowodu z opinii biegłego. W rozpoznawanej sprawie dowód taki został przeprowadzony i prawidłowo oceniony przez Sąd Okręgowy, z uwzględnieniem wszystkich kryteriów określonych w art. 233 § 1 k.p.c.

Z tych wszystkich względów słusznie uznał Sąd pierwszej instancji, że materiał sprawy nie dał podstaw do ustalenia, że kwestionowane czynności bankowe dotknięte są nieważnością, na podstawie art. 82 § 1 k.c., zatem żądanie ustalenia nieważności wspomnianych czynności prawnych nie zasługuje na uwzględnienie.

Mając powyższe na uwadze apelacja podlegała oddaleniu jako bezzasadna.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.